

SỬ DỤNG THÍ NGHIỆM TRONG DẠY HỌC KHÁM PHÁ NHẪM PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC TÌM HIỂU THẾ GIỚI TỰ NHIÊN DƯỚI GÓC ĐỘ HÓA HỌC CHO HỌC SINH TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

Đặng Thị Thùy My¹, Đàm Thị Bích Hạnh¹

Ngày nhận bài: 19/10/2022; Ngày phản biện thông qua: 27/11/2022; Ngày duyệt đăng: 30/11/2022

TÓM TẮT

Việc hình thành và phát triển năng lực cho học sinh là một trong những quan điểm phát triển chương trình giáo dục phổ thông 2018 của Việt Nam. Hóa học là môn học có sự kết hợp giữa lý thuyết và thực nghiệm, do đó thí nghiệm hóa học có vai trò quan trọng trong việc giúp học sinh khám phá kiến thức mới. Việc sử dụng thí nghiệm một cách hợp lý trong hoạt động dạy học sẽ góp phần đáng kể trong việc hình thành và phát triển năng lực tìm hiểu thế giới tự nhiên dưới góc độ hóa học cho học sinh. Bài báo trình bày tổng quan vấn đề nghiên cứu, hệ thống hóa cơ sở lý luận dạy học khám phá, sử dụng thí nghiệm và năng lực tìm hiểu tự nhiên dưới góc độ hóa học, từ đó vận dụng các biện pháp sử dụng thí nghiệm trong dạy học khám phá nhằm phát triển năng lực tìm hiểu thế giới tự nhiên dưới góc độ hóa học.

Từ khóa: Dạy học khám phá, thí nghiệm, năng lực tìm hiểu thế giới tự nhiên dưới góc độ hóa học.

1. MỞ ĐẦU

Căn cứ Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Chương trình Giáo dục phổ thông bao gồm Chương trình tổng thể và chương trình các môn học với mục tiêu là *góp phần chuyển nền giáo dục nặng về truyền thụ kiến thức sang nền giáo dục phát triển toàn diện phẩm chất và năng lực của người học*. Cụ thể, chương trình giáo dục phổ thông môn Hóa học của Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành năm 2018 đã nêu rõ mục tiêu hình thành và phát triển ở học sinh (HS) năng lực hoá học – một biểu hiện đặc thù của năng lực khoa học tự nhiên với các thành phần: nhận thức hoá học; tìm hiểu thế giới tự nhiên dưới góc độ hoá học; vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học.

Sử dụng thí nghiệm trong dạy học hóa học là một trong những cách tích cực hóa hoạt động trong dạy và học. Phương pháp dạy học này sẽ góp phần phát triển năng lực tìm tòi khám phá, năng lực hợp tác trong nghiên cứu thí nghiệm, năng lực sử dụng ngôn ngữ hóa học, ... Việc sử dụng thí nghiệm một cách phù hợp trong các hoạt động dạy học sẽ giúp cho quá trình khám phá tri thức, hình thành kỹ năng của HS trở nên hiệu quả hơn từ đó nâng cao hiệu quả bài lên lớp.

Năng lực tìm hiểu thế giới tự nhiên dưới góc độ hoá học (NLHTGTNDGĐHH) là năng lực thành phần trong năng lực hóa học – bao gồm các biểu hiện sau: Đề xuất vấn đề; Đưa ra phán đoán và xây dựng giả thuyết; Lập kế hoạch thực hiện; Thực hiện kế hoạch; Viết, trình bày báo cáo và thảo luận.

Dạy học khám phá là quan điểm dạy học trong

đó HS tự tìm tòi, khám phá phát hiện ra tri thức mới thông qua các hoạt động như quan sát, phân loại, đánh giá, tiên đoán, mô tả và suy luận dưới định hướng của giáo viên (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2020, tr. 59). Đề dạy học khám phá phát huy tính tích cực của HS, có thể sử dụng thí nghiệm như là phương tiện hướng dẫn hoạt động khám phá.

Cùng quan tâm đến vấn đề này có một số công trình nghiên cứu như: (Võ Văn Duyên Em và Nguyễn Thị Kim Ánh, 2017, tr. 415 – 422), (Phạm Thị Bích Đào, Đặng Thị Oanh, 2017, tr. 79-88), (Nguyễn Thị Lan Phương và cộng sự, 2016, tr. 385), (Phạm Văn Hoan và Hoàng Đình Xuân, 2016, tr. 90-94), (Đặng Thị Oanh và cộng sự, 2018, tr. 36), (Đỗ Hạnh Ngân, 2021, tr. 24), các hướng nghiên cứu này tập trung nghiên cứu cấu trúc năng lực thực nghiệm, sử dụng thí nghiệm nhằm phát triển năng lực vận dụng kiến thức để giải quyết vấn đề, hoặc cùng nghiên cứu việc phát triển NLHTGTNDGĐHH nhưng thông qua dạy học STEM.

2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Nội dung nghiên cứu

Nghiên cứu các biện pháp sử dụng thí nghiệm trong dạy học khám phá nhằm hình thành và phát triển năng lực tìm hiểu thế giới tự nhiên dưới góc độ hoá học cho HS.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

- *Phương pháp nghiên cứu lý thuyết:* Nghiên cứu các tài liệu trong và ngoài nước về dạy học khám phá, sử dụng thí nghiệm trong dạy học hóa học, việc phát triển tìm hiểu thế giới tự nhiên dưới

¹Khoa Khoa học Tự nhiên và Công nghệ, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Đặng Thị Thùy My; ĐT: 0935731177; Email: dtmy@ttn.edu.vn.